

«فرهختگان» جزئیات سال مالیاتی ۱۴۰۱ اصناف را منتشر می کند

۵۱ درصد از اصناف معاف از مالیات هستند

براساس اظهارات مسئولان سازمان امور مالیاتی، در سال جاری مطابق دستورالعمل سازمان امور مالیاتی کشور، مالیات مقطوع عملکرد سال ۱۴۰۱ برخی از صاحبان مشاغل در اجرای تبصره ماده ۱۰۰ ق.م.م.ط. با رعایت مفاد بند (ل) تبصره (۶) قانون بودجه سال ۱۴۰۲، افزایش سقف شمول تبصره یادشده از ۱۰ برابر به ۱۰۰ برابر معافیت موضوع ماده ۸۴ ق.م.م.ط. (معادل ۶ میلیارد و ۷۲۰ میلیون تومان)، تعیین شد. همچنین گزارش های سازمان امور مالیاتی نشان می دهد تا پایان مهلت قانونی تسلیم اظهارنامه مالیات بر درآمد اشخاص حقیقی در سال ۱۴۰۲ تعداد ۵ میلیون و ۳۴۹ هزار مؤدی نسبت به تعیین تکلیف مالیات خود اقدام نموده اند که از این میزان، تعداد ۳ میلیون و ۹۸۷ هزار نفر فرم تبصره ماده ۱۰۰ و تعداد یک میلیون و ۳۶۲ هزار نفر اظهارنامه تکمیل کرده اند.

بخش قابل تامل داده های سازمان امور مالیاتی این است که در سال ۱۴۰۲ حدود ۵۱ درصد از مؤدیان مشمول تبصره ماده ۱۰۰ ق.م.م.ط. از پرداخت مالیات معاف بوده اند. همچنین رقم مالیات بیش از ۱۹ درصد مؤدیان مالیاتی بین صفر تا ۵ میلیون تومان، ۱۰ درصد مؤدیان مالیاتی بین ۵ تا ۱۰ میلیون تومان، ۲۰ تا ۲۰ میلیون تومان است و تنها ۸ درصد مؤدیان مالیاتی رقمی بیش از ۳۰ میلیون تومان مالیات دارند.

مالیات کارمندان ۲ برابر اصناف

براساس گزارش های سازمان امور مالیاتی، تا پایان مهلت قانونی تسلیم اظهارنامه مالیات بر درآمد اشخاص حقیقی در سال ۱۴۰۲ تعداد ۵ میلیون و ۳۴۹ هزار مؤدی نسبت به تعیین تکلیف مالیات خود اقدام کرده اند که از این میزان، تعداد حدود ۳ میلیون و ۹۸۷ هزار نفر فرم تبصره ماده ۱۰۰ و تعداد یک میلیون و ۳۶۲ هزار نفر نیز اظهارنامه تکمیل کرده اند. سرجمع مالیات ابراز شده ۳۱٫۳ هزار میلیارد تومان شامل ۲۰٫۶ هزار میلیارد تومان مالیات توسط مشمولین تبصره مورد نظر و ۱۰٫۷ هزار میلیارد تومان مالیات توسط تسلیم کنندگان اظهارنامه عادی بوده است. این آمار حاکی از افزایش ۲۰ درصدی تعداد اظهارنامه ها و فرم های تبصره ماده ۱۰۰ دریافتی مالیات عملکرد سال ۱۴۰۱ نسبت به عملکرد سال ۱۴۰۰، رشد ۱۵۴ درصدی مالیات ابرازی مشمولین تبصره ماده ۱۰۰ و رشد ۲۱۵ درصدی مالیات ابرازی تسلیم کنندگان اظهارنامه است. رشد میزان مالیات مقطوع مؤدیان نسبت به سال گذشته به دلیل مدنظر قرار دادن اطلاعات واصله به سازمان از جمله گردش دستگا های کارتخوان و گردش حساب تجاری مؤدیان مالیاتی در زمان تقطیم اظهارنامه است.

رشد تعداد مؤدیان مالیاتی بخش اصناف در حالی است که کارشناسان مالیات می گویند مالیات پرداختی اصناف هنوز با ارقام واقعی که باید پرداخت کنند فاصله چشمگیری دارد. این موضوع را در مقایسه مالیات پرداختی اصناف و کارمندان به خوبی می توان مشاهده کرد، به طوری که در حالی تعداد زیادی از کارمندان کشور (عمدتا کارگران) به دلیل پایین بودن حقوق و دستمزد معاف از پرداخت مالیات هستند، کارمندی که در بخش خصوصی و دولتی شاغلند در سال ۱۴۰۱ در مجموع بیش از ۵۳ هزار میلیارد تومان مالیات داده (سهم کارمندان دولتی ۲۳٫۵ همت و کارمندان بخش خصوصی ۲۹٫۵ همت) اما کل مالیات پرداختی اصناف در سال گذشته ۲۶ هزار و ۹۲۲ میلیارد تومان بوده است. به عبارتی، مالیات پرداختی کارمندان نزدیک به ۲ برابر مالیات پرداختی اصناف بوده است. همچنین مالیات اصناف حتی از مالیات کارمندان بخش خصوصی نیز کمتر است (۲۶٫۹ همت در مقابل ۲۹٫۵ همت).

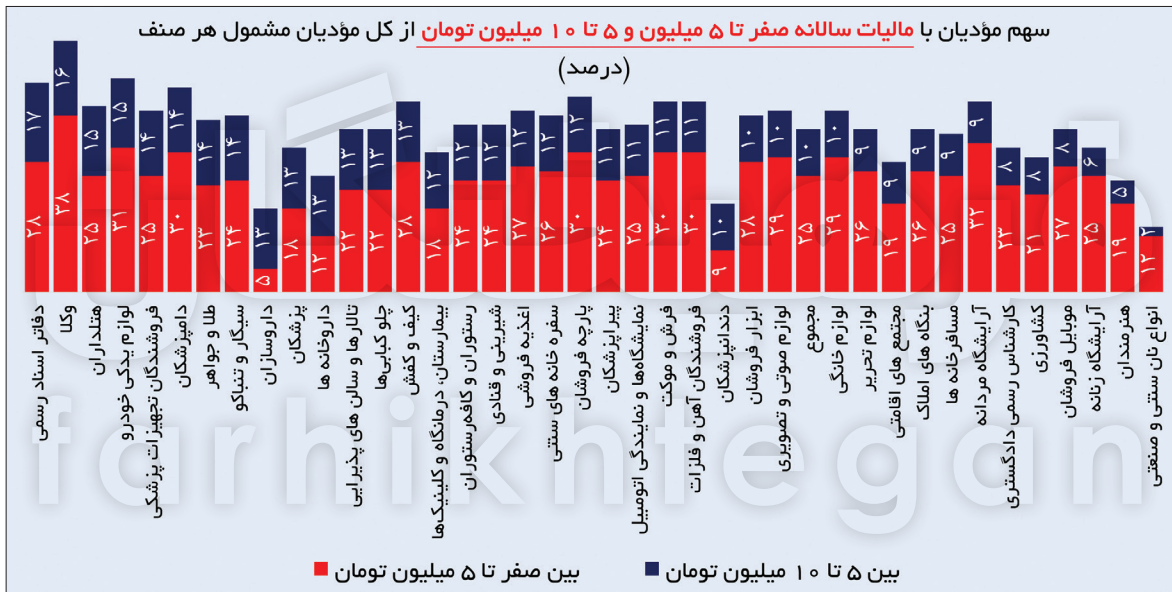
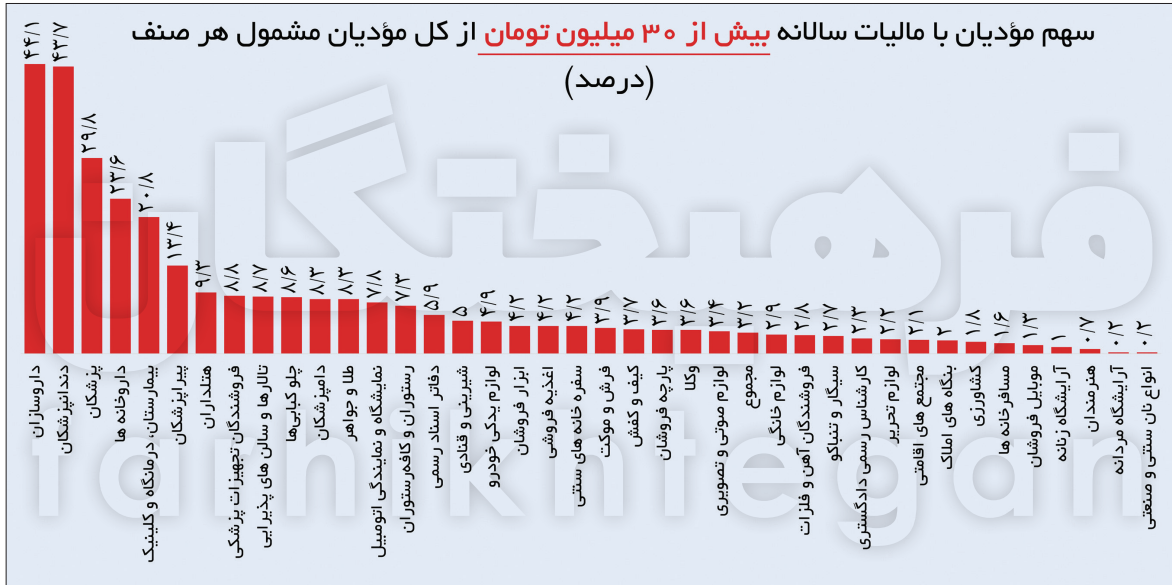
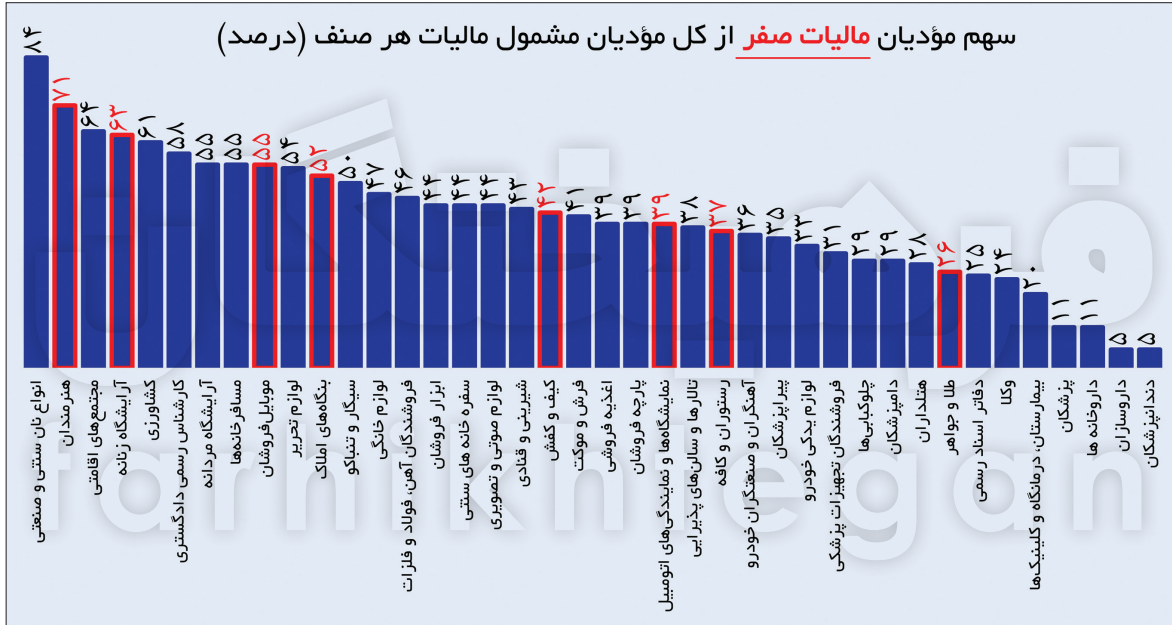
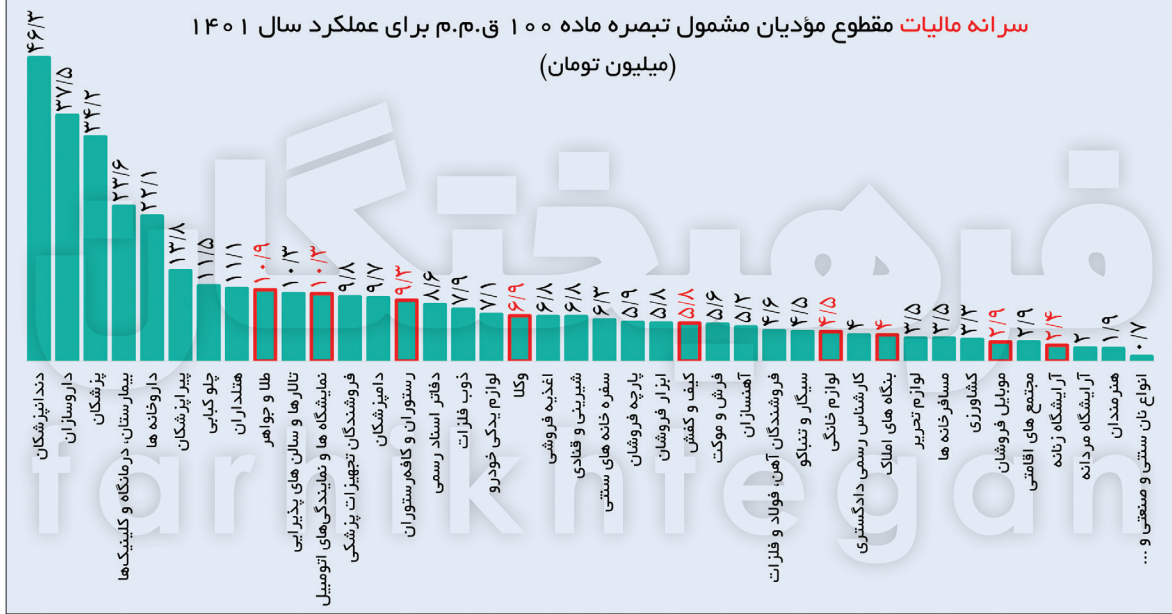
سهیم اصناف از GDP، ۳۰ درصد از مالیات ۹ درصد!

آن طور که سیدمحمد هادی سبحانین، معاون وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس سازمان امور مالیاتی کشور می گوید، تقریباً ۳۰ درصد از تولید ناخالص داخلی کشور در حوزه مشاغل و اصناف است. این در حالی است که براساس داده های سازمان امور مالیاتی سهیم مالیات اصناف از کل درآمدهای مالیاتی دولت طی سال گذشته ۵٫۷ درصد بدون احتساب درآمد مالیات بر واردات بوده است. به عبارتی اگر درآمد مالیات بر واردات را نیز به درآمد های مالیاتی دولت اضافه کنیم، سهیم اصناف از کل درآمد مالیاتی دولت احتمالاً به ۵ درصد کاهش خواهد یافت.

بررسی داده های تاریخی نیز نشان می دهد سهیم مالیات بر مشاغل و اصناف از کل درآمد های مالیاتی دولت طی دوره ۱۳۵۵ تا ۱۴۰۱ روند نزولی را به خود دیده است، به طوری که سهیم مالیات مشاغل از کل درآمد مالیاتی کشور از ۶٫۴ درصد در قبل از انقلاب به ۱۲ تا ۱۴ درصد بین سال های ۱۳۸۱ رسیده اما این مقدار در سال ۱۳۸۴ از ۱۰٫۳ درصد سال ۱۳۸۳ به ۶٫۴ درصد کاهش یافته است. همچنین این مقدار در سال های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷ روند نزولی طی کرده و به حول و جوش ۴ درصد رسیده اما در سال ۱۴۰۰ این مقدار به ۵٫۶ درصد و در سال ۱۴۰۱ به ۵٫۷ درصد از کل درآمدهای مالیاتی وصولی سازمان امور مالیاتی (به جز مالیات بر واردات) رسیده است. در نگاه اول شاید این طور به نظر برسد که با اضافه شدن مالیات بر ارزش افزوده سهم مالیات مشاغل از کل درآمدهای مالیاتی کشور کاهش یافته است اما این پایه مالیاتی در اردیبهشت ماه سال ۱۳۸۷ به تصویب مجلس رسیده و از مهرماه ۸۷ به اجرا درآمده و آمار و ارقام آن در درآمد مالیاتی سال ۱۳۸۸ منظور گردیده است.

مالیات سالانه اصناف زیر ۶ میلیون تومان

سهیم بالای معافیت یا مالیات صفر اصناف باعث شده سرانه مالیات پرداختی اصناف در ایران بسیار ناچیز و حتی شبیه به طنز باشد. طبق آمارهای سازمان امور مالیاتی متوسط مالیات ابرازی مؤدیان مشمول تبصره ماده ۱۰۰ ق.م.م.ط. حدود ۵ میلیون و ۸۰۰ هزار تومان بوده که مقایسه آن با سایر بخش ها نشان می دهد سرانه مالیات مشاغل بسیار کمتر است. همچنین سرانه مالیات مقطوع مؤدیان مشمول تبصره ماده ۱۰۰ ق.م.م.ط. برای عملکرد سال ۱۴۰۱ حدود ۴ میلیون و ۸۲۴ هزار تومان بوده است. طبق داده های سازمان امور مالیاتی، طی سال ۱۴۰۲ و برای عملکرد سال ۱۴۰۱ بالاترین سرانه مالیات پرداختی اصناف مربوط به دندانبازشکان ۴۶

میلیون تومان بوده است. پس از آنها، داروسازان با ۳۷٫۵، پزشکان با ۳۴، بیمارستان ها، درمانگاه ها و کلینیک ها با ۲۳٫۶، داروخانه ها با ۲۲ و پیراپزشکان با ۱۳٫۸ میلیون تومان به ترتیب بیشترین سرانه مالیات پرداختی را در بین اصناف داشته اند. این مقدار در صنف چلوکبابی ها ۱۱٫۵ میلیون تومان، هندلاران ۱۱، طلا و جواهر ۱۰٫۹، تالارها، نمایشگاه اتومبیل و فروشندگان تجهیزات پزشکی حدود ۱۰ میلیون تومان بوده است.

مالیات موبایل فروشان سال ۳ میلیون تومان

بررسی داده های سازمان امور مالیاتی نشان می دهد بین اصنافی که پایین ترین سرانه مالیات پرداختی را دارند، نام های جالب توجهی دیده می شود. طبق این آمارها، پایین ترین سرانه مالیات پرداختی مربوط به صنف نانوايان سنتی و صنعتی با حدود ۷۰۰ هزار تومان در سال است. هنرمندان با کمتر از ۲ میلیون تومان، آرایشگاه های مردانه با ۲ میلیون تومان و آرایشگاه های زنان با ۲٫۴

میلیون تومان در رتبه های بعدی قرار دارند. پارچه فروشان و ابزارفروشان با ۶، شیرینی فروشان با ۶٫۸ و وکلا با ۶٫۹ میلیون تومان سرانه مالیات پرداختی، در رتبه های بعدی قرار دارند.

تا ۸۰ درصد این اصناف معاف از مالیات

گفته شد که در سال ۱۴۰۲ (عملکرد سال ۱۴۰۱) حدود ۵۱ درصد از مؤدیان مشمول تبصره ماده ۱۰۰ ق.م.م.ط. از پرداخت مالیات معاف بوده اند. اما نگاهی به آمارهای جزئی تر نیز نشان می دهد بالاترین معافیت یا بهتر بگوییم مالیات صفر در اصناف مربوط به صنف نانوايان سنتی و صنعتی بوده است. طی سال گذشته مالیات ۸۴ درصد از فعالان این صنف صفر بوده است. در رتبه دوم صنف هنرمندان قرار دارند. در این صنف نیز مالیات ۷۱ درصد از اعضا صفر بوده است. در صنف مجتمع های اقامتی و آرایشگاه های زنان ۶۳ درصد، در بخش کشاورزی ۶۱ درصد، در صنف کارشناسان رسمی دادگستری ۵۸ درصد و در صنف آرایشگاه های مردانه، مسافرخانه ها و موبایل فروشان مالیات پرداختی ۵۵ درصد از فعالان صنف صفر بوده است. در صنف بنگاه های املاک ۵۲ درصد، در صنف سیگار و تنباکو ۵۰ درصد، در صنف لوازم خانگی ۴۷ و در صنف های ابزارفروشان، سفره خانه های سنتی و فروشندگان لوازم صوت و تصویر نیز ۴۴ درصد از فعالان صنف مالیات شان صفر بوده است. اما کمتر تعداد مالیات صفر مربوط به صنف دندانبازشکان، داروسازان، داروخانه ها، پزشکان، بیمارستان ها، وکلا و دفاتر اسناد رسمی است. در این اصناف مالیات صفر شامل ۵ تا ۲۵ درصد از اعضا شده و باقی فعالان بین یک تا ۳۰ میلیون تومان مالیات می دهند و البته همان طور که در آمارها آمده، تعداد افرادی که مالیات ۳۰ و بالای ۳۰ میلیون تومان می دهند در مجموع ۸ درصد از مؤدیان هستند.

مالیات ۸۶ درصد از اصناف زیر ۱۰ میلیون تومان

طبق داده های سازمان امور مالیاتی از مالیات مقطوع مؤدیان مشمول تبصره ماده ۱۰۰ ق.م.م.ط. در سال ۱۴۰۲ (عملکرد سال ۱۴۰۱) این آمارها نشان می دهد مالیات پرداختی ۵۱ درصد از اصناف صفر، مالیات پرداختی ۲۵ درصد از اصناف بین صفر تا ۵ میلیون تومان، ۱۰ درصد از اصناف بین ۵ تا ۱۰ میلیون تومان، ۴ درصد بین ۱۰ تا ۱۵ میلیون تومان، ۳ درصد بین ۱۵ تا ۲۰ میلیون تومان، ۲ درصد بین ۲۰ تا ۲۵ میلیون تومان، یک درصد بین ۲۵ تا ۳۰ و ۳ درصد نیز بیش از ۳۰ میلیون تومان بوده است. به عبارتی با احتساب مالیات صفر، مالیات پرداختی حدود ۸۶ درصد از اصناف زیر ۱۰ میلیون تومان بوده است.

فاصله زیاد مالیات اصناف با عدالت مالیاتی

آن طور که گفته شد، در حالی سهم مالیات مشاغل از کل درآمد مالیاتی کشور حدود ۵٫۷ درصد بوده که سهیم مالیات حقوق و دستمزد از کل درآمدهای مالیاتی کشور حدود ۱۱٫۲ درصد سال ۱۴۰۱ است. همچنین طی سال های ۱۳۵۵ تا ۱۴۰۱ سهم حقوق و دستمزد از کل درآمد مالیاتی کشور به طور میانگین ۱۲ درصد بوده که نرخ فعلی نیز فاصله چندانی با داده های تاریخی ندارد. این ارقام نشان می دهد مالیات پرداختی مؤدیان بخش مشاغل بسیار کمتر از مالیات بالقوه و به نوعی مالیات حقنه آنها بوده و در تضاد با اهداف اصلی نظام مالیاتی از جمله اهداف درآمدی و عدالت مالیاتی می باشد. همچنین براساس بررسی هایی که در سازمان امور مالیاتی کشور انجام شده، در این پایه مالیاتی، فاصله بسیار زیادی بین نرخ قانونی مالیات و نرخ موثر مالیاتی در منابع مختلف وجود دارد. به علاوه مالیات بر درآمد مشاغل در ترکیب مالیات های وصولی علی رغم بالا بودن سهم ارزش افزوده بخش مشاغل از اقتصاد کشور بسیار پایین است. به طور کلی عوامل متعددی در پایین بودن این سهم تاثیر گذار بوده است. یکی از آنها، برداشت های نامناسب و مغایر با قانون و استفاده از شرط توافق های صنفی برای مؤدیان مشمول بندهای الف و ب ماده ۹۵ و ۱۰۰ ق.م.م.ط. است که عمدتاً مؤدیان دارای اهمیت از نظر فعالیت اقتصادی و ملزم به تسلیم اظهارنامه نگهداری و ارائه دفاتر قانونی می باشند. گسترش حدود اختیار انتخابی و تشکیل های صنفی در تعیین مالیات، اظهار درآمدهای خلاف واقع، نبود نظام مالیات بر مجموع درآمد، فرار مالیاتی گسترده در این بخش متاثر از نبود بانک جامع اطلاعاتی از جریان وجوه و جریان کالا، تفکر سنتی و نفوذ تاریخی بخش مشاغل و بازار در جریان ایجاد اخلاص و مانع در پیشبرد برنامه های اقتصادی و ایجاد شفافیت، وجود معافیت های گسترده در این بخش، حجم بزرگ اقتصاد غیررسمی و قاچاق در کشور از دیگر مواردی است که باعث شده سهم مشاغل در پرداخت مالیات چندان قابل توجه نباشد.

امروزه مالیات یکی از جنبه های اساسی زندگی مدرن است. درآمد هایی که دولت ها از مالیات به دست می آورند، برای ارائه خدمات ضروری و کالاهای عمومی استفاده می شود، لذا تمایل افراد به پرداخت مالیات، نقش مهمی در ایجاد رفاه اقتصادی و اجتماعی و همچنین کاهش فقر و نابرابری هر کشوری دارد. صاحب نظران در مبحث عدالت مالیاتی به این موضوع اشاره دارند که عدالت مالیاتی در راستای عدالت اجتماعی بوده و با توجه به این نظریه توزیع مجدد درآمد از طبقات پردرآمد به طبقات کم درآمد جامعه پرداخت می شود. شبکه جهانی عدالت مالیاتی (Tax Justice Network) نیز مالیات را مهم ترین منبع مطمئن، قابل اعتماد، سودمند و پایدار برای توسعه اقتصادی کشور می داند. تاکید بر پرداخت مالیات در جهان در حالی است که کشورمان و البته برخی کشورهای نفتی طی چندین دهه به دلیل «زیست نفتی» به نقش مالیات در اداره امور کشور توجه چندانی نداشته اند. کارشناسان معتقدند ریشه بسیاری از مشکلات فعلی کشور زیست نفتی بوده که باعث شده اقتصاد کشورمان در مقاطع مختلف که تحت تحریم های آمریکا قرار گرفته، شوک شدیدی را تجربه کند و البته زیست نفتی باعث عیال واری، دست و دل بازی و پرداخت حجم بالایی از یارانه های سخاوتمندانه شده که همه این موارد در تورم های عجیب و غریب چند دهه اخیر نقش داشته اند. یکی از بخش هایی که به اعتقاد کارشناسان در کشورمان مالیات ناچیزی پرداخت می کند، بخش اصناف است. آمارها نشان می دهد در کشورمان در حالی سهم کارمندان از درآمد مالیاتی دولت حدود ۱۱ درصد بوده که این مقدار برای اصناف زیر ۶ درصد است. همچنین به طور میانگین مالیات پرداختی ۵۱ درصد از اصناف صفر بوده و در مجموع ۸۶ درصد از اصناف سال گذشته زیر ۱۰ میلیون تومان مالیات داده اند.